

*Tijdschrift
voor
Numismatiek*

EUROPEES GENOOTSCHAP VOOR MUNT- & PENNINGKUNDE

VOL. XXVIII Tweemaandelijks tijdschrift Nr. 4 1978

Redactie : VAN KEYMEULEN André

Jules Lootenslaan 33
9620 ZOTTEGEM

Thesaurie, publiciteit, verzending : LE MAIRE Pierre

De Broquevillelaan 53, bus 12
1200 BRUSSEL

Bijdrage : Beschermend lid : 500 fr.

Lid : 325 fr. — Buitenland : 375 fr. te storten

op P.C.R. nr. 000-0846038-04 van het E.G.M.P. te Brussel of
via de afdelingen.

**JAARLIJKSE ALGEMENE VERGADERING VAN
HET E.G.M.P. TE BRUGGE OP 29 OKTOBER 1978**

De jaarlijkse algemene vergadering van het E.G.M.P. zal plaats hebben op zondag 29 oktober 1978 om 10 uur in de Gothische zaal van het stadhuis te Brugge.

De organisatie berust bij de afdeling Brugge die bij die gelegenheid ook een tentoonstelling en een ruilbeurs inricht. Tevens wordt een speciale penning geslagen door de afdeling Brugge ter herdenking van het 25-jarig bestaan van de afdeling en van het feit dat op 12 mei 1878 het Koninklijk Belgisch Genootschap voor Numismatiek zijn vergadering hield in het stadhuis van Brugge.

I. Dagorde van de algemene vergadering

- A. - Om 10 uur : algemene vergadering van het E.G.M.P.
- Verwelkoming door de voorzitter van de afdeling Brugge
- Bedanking en jaarverslag door de voorzitter van het E.G.M.P.

- Jaarverslag van de secretaris
- Jaarverslag van de penningmeester
- Vaststellen van de bijdrage E.G.M.P. voor het dienstjaar 1979
- Verschillende
- Uitreiking van de penning van het E.G.M.P. aan de heer Orban, voorzitter van de afdeling Mons.

Volgens de bepaling van de standregelen gebeurt alles in beide landstalen.

- B. - Om 11 uur : academische zitting in aanwezigheid van de Overheid en de genodigden
- Verwelkoming door de voorzitter van de afdeling Brugge
 - Welkomstwoord door de voorzitter van het E.G.M.P.
 - Korte voordracht door de heer Paul De Baeck over de Vroedschapspenningen voor Brugge en het Brugse Vrije
 - Uitreiking van de zilveren penning van het E.G.M.P. aan de heer Gouverneur van de provincie West-Vlaanderen, de heer Burgemeester van de stad Brugge, de heren De Jonckheere en Taelman, respectievelijk erevoorzitter en voorzitter van de afdeling Brugge
 - Voorstelling van de penning geslagen door de afdeling Brugge en uitreiking aan de heer Gouverneur, de heer Burgemeester, de heer Arrondissementscommissaris, de heren De Baeck, De Jonckheere, Taelman, Van Keymeulen en Marechal.

Na de zitting wordt aan de genodigden een bescheiden receptie aangeboden. Tevens zal in de Gothische zaal van het stadhuis een tentoonstelling gehouden worden van de munten van de graven van Vlaanderen, geslagen in het munthof van Brugge. Benevens de gouden en de zilveren munten zullen ook Brugse loden armen- en dispenningen te bezichtigen zijn.

II. Ruilbeurs en tentoonstelling

Ter gelegenheid van de algemene vergadering zal in de «Beurshalle» (5.000 m²), Beursplein, vlak bij 't Zand een ruilbeurs plaats hebben, toegankelijk van 10 tot 19 uur.

- In dit gebouw is er eveneens een tentoonstelling met als thema's :
- Medailles van Napoleon I (verzameling de heer De Jonckheere)
 - Medailles van de Pauselijke Staten (verzameling de heer De Jonckheere)
 - F. A. O. -muntenverzameling (verzameling de heer Marechal)
 - Historiepenningen (verzameling de heer Taelman).

III. Tombola

In de loop van de namiddag zal in de Beurshalle een grote tombola ingericht worden met mooie prijzen aan munten die ter plaatse te bezichtigen zijn.

IV. Verhuring van tafels - reservaties

De tafels kunnen nu reeds voorbehouden worden. Het aantal is beperkt en de eerst ingeschrevenen krijgen uiteraard voorrang. De prijs bedraagt 200 BF voor een tafel van 1 vierkante meter. Er zijn tafels beschikbaar van één, twee en drie eenheden aan de respectievelijke prijs van 200, 400 en 600 BF.

Betaling gebeurt per storting of overschrijving van het overeenkomstig bedrag op rekening nr. 470-0213941-80 Kredietbank Brugge van het Europees Genootschap voor Munt- en Penningkunde Afdeling Brugge. Gelieve duidelijk Uw naam en volledig adres te vermelden.

V. Faciliteiten

In de Beurshalle is een bar ter beschikking. Tevens kunnen warme en koude maaltijden bekomen worden. Er is ook een snackbar.

Talrijke parkeergelegenheden zijn beschikbaar in de onmiddellijke nabijheid van :

- Stadhuis : parking Markt en omgeving
- Beurshalle : parking 't Zand. Ruime parkeergelegenheid tegen betaling van 20 BF voor 4 uren. Gratis parkeerplaatsen zijn voorzien.

VI. Invalswegen

Men bereikt het best het centrum van Brugge langs de E5 (Brussel-Oostende). Te Loppem volgt men de afrit Brugge die leidt naar de A-weg richting « Centrum ». Aan het Zand (parkeergelegenheid) is men dicht bij de Beurshalle en hotel Holiday Inn. Personen die rijden uit de richting Gent via Eeklo en Brugge, volgen de weg tot aan de kruispoort om verder langs de Langestraat naar de Grote Markt en Burgplein te rijden. De reizigers die per trein het station te Brugge verlaten, bevinden zich op ongeveer 200 meter van de Beurshalle en 800 m van de Markt. Aan het station zijn bussen en taxi's beschikbaar.

VII. De penning van de afdeling Brugge

Ter gelegenheid van het 25-jarig bestaan van de afdeling Brugge en ter herinnering aan de honderdste verjaardag van de vergadering van het Koninklijk Belgisch Genootschap voor Numismatiek die plaats vond te Brugge op 12 mei 1878, geeft de afdeling Brugge volgende gedenkpenning uit.

De voorzijde is de getrouwe weergave van de oude gouden helm, geslagen voor Lodewijk van Male (1346-1384) en beschreven in Gaillard onder nr. 216 en in Delmonte, De Gouden Benelux, onder nr. 462.

EUROPEES GENOOTSCHAP VOOR MUNT- EN PENNING- KUNDE Ielie 29 OKTOBER 1978 BRUGGE leeuwjtje

Deze penning wordt geslagen door de firma Fibru-Fisch en is verkrijgbaar in volgende versies :

- goud 750/1000 (18 kt), 120 g, 65 mm : 39.000 BF.
- zilver 950/1000, 120 g, 65 mm : 5.000 BF.
- verzilverd brons, 120 g, 65 mm : 750 BF.

De penningen worden geleverd in bruine inlegschrift. In de prijzen is de BTW inbegrepen.

VIII. Betalingswijze - nadere inlichtingen

Bestellingen zullen slechts uitgevoerd worden na ontvangst van het overeenstemmend bedrag van het gewenst aantal stukken. Betalingen gebeuren door storting of overschrijving op rekening nr. 470-0213941-80 Kredietbank Brugge, Europees Genootschap voor Munt- en Penningkunde afdeling Brugge. Benevens het aantal gewenste penningen dienen ook naam en volledig adres in drukletters vermeld te worden. Personen die hun bestelling per post wensen te ontvangen dienen het intekenbedrag met 40 BF te vermeerderen voor de aangekende zending.

Nadere inlichtingen worden graag verstrekt door de bestuursleden en de voorzitter de heer Juliaan Taelman, Schaakstraat 92 te 8310 Sint-Kruis-Brugge 3. Telefoon : 050/35.44.35.

IX. Penning van het Europees Genootschap

Traditiegetrouw geeft het E.G.M.P. naar aanleiding van de jaarlijkse algemene vergadering een penning uit. Deze penning zal de gebruikelijke doormeter hebben als de voorgaande stukken. Dit jaar wordt hij opgedragen aan de heer Orban, voorzitter van de afdeling Mons. De prijs van de penning is nog niet definitief vastgelegd maar zal niet veel afwijken van die van vorig jaar. De penning zal op de algemene vergadering kunnen aangekocht worden. Belangstellenden kunnen nu reeds de penning bestellen door te schrijven aan de penningmeester de heer Pierre le Maire, de Broquevillelaan 53 bus 12 te 1200 Brussel.

Vz. : onder een gothisch baldakijn twee klimmende leeuwen die het rijk versierd wapen van Vlaanderen houden.

LV/DOVICVS DEI GRA COM F DNS FLANDR/ IE

Onderaan in het veld : FLANDRES

Kz. : voorstelling van de negen wapenschilden van de Belgische provincies en de nominatieve samenstelling van het bestuur van de afdeling Brugge.

**EUROPEES GENOOTSCHAP VOOR MUNT- EN
PENNINGKUNDE
TIENEN
11 NOVEMBER 1978 :
NUMISMATISCHE JUBILEUMDAG**

Ter gelegenheid van zijn tienjarig bestaan heeft Numismatica Tienen eraan gehouden verschillende initiatieven te lanceren om deze viering op heuglijke wijze in herinnering te brengen. Daarom heeft de kring het groot genoegen U de volgende reeks van activiteiten aan te kondigen :

- Jaarlijkse internationale numismatische muntenbeurs met monstertombola.
- Herdenkingsmedaille ter gelegenheid van de tiende verjaardag.
- Jubileumbundel : Miscellanea Numismatica.
- Voorverkoop van de jaarlijkse muntenreeks : België 1978.
- Inrichten van tijdelijk postkantoor met bijzondere numismatische dagtekeningstempel en verkoop van genummerde eerstedags herinneringskaarten met deze bijzondere numismatische afstemming. Dit ter gelegenheid van het aanbieden van de muntenreeks 1978 in voorverkoop voor het eerst rechtstreeks aan het publiek.

DE GROTE INTERNATIONALE NUMISMATISCHE RUILBEURS

Met groot genoegen nodigen wij U en Uw achtbare vrienden munt- en penningverzamelaars uit op ZATERDAG 11 NOVEMBER 1978 van 08.30 tot 17.30 uur (Feest van de Wapenstilstand in België).

Samenkomst : Grote Sporthall van de Stadsschouwburg, Minderbroedersstraat, 15, Tienen (Centrum).

Praktische inlichtingen :

- Meer dan 350 tafels staan ter beschikking voor numismatische doeleinden.
- Gratis parking ter plaatse.
- Limonaden — Bieren — Koffie — Snackbar.
- Trekking van een MONSTERTOMBOLA waaraan zeer waardevolle prijzen verbonden zijn.

Tafels : Reserveren is noodzakelijk !

150.-BF per meter te storten op rekening nr. 001-0260155-77 bij de Algemene Spaar- en Lijfrentekas, Tienen voor rekening van Numismatica Tienen.

Reservaties :

André DEWIL, Voorzitter, Vianderstraat 9, B-3300 Tienen.
Tel. 016-81.49.47.

Felix TUTENEL, Penningmeester, Beauduinstraat 96/98, B-3300 Tienen. Tel. 016-81.27.33.

Jacques RUMMENS, Secretaris, Galgestraat 113, B-3300 Tienen.

Vorige jaren waren op onze organisatie meer dan 2000 deelnemers tegenwoordig, zowel uit tal van Europese landen als uit Amerika !

Aangezien deze Internationale Numismatische Ruilbeurs slechts éénmaal per jaar door onze kring wordt georganiseerd en tevens de grootste van België is, weet ieder numismaat beslist waar naar toe op 11 november 1978.

Wegens de overrompelende toeloop der vorige jaren en om de deelnemers meer ruimte te bieden zullen de gangen tussen de tafels verbreed en het aantal tafels beperkt worden... Dus... tijdig reserveren a.u.b. !

Leest U even verder en kijk naar de bijkomende gebeurtenissen welke plaatsvinden in de rookzaal van de stadsschouwburg. Verdeling van de tafels volgens stortingsdatum. Tafels voorbehouden tot 10.30 uur.

**HERDENKINGSMEDAILLE TER GELEGENHEID VAN DE TIENDE
VERJAARDAG**

De herinneringsmedaille vertoont een beeld van de stad Tienen in het jaar 1793 en is een weergave van een exvoto geschonken door de inwoners van de stad aan de Sint Germanuskerk uit dank om de miraculeuse bevrijding van de stad uit de handen van de Franse Sansculotten in dat jaar.

Deze medaille van 30 mm in beperkte oplage kan verkregen worden op de internationale muntenbeurs van 11 november aan volgende voorwaarde :

Goud	900/1000	± 25 g	dikte 2,0 mm	Uitsluitend per inschrijving. Prijs later te bepalen.
Zilver	925/1000	± 19 g	2,5 mm	450 BF
Brons			2,5 mm	150 BF

VOORVERKOOP VAN DE JAARLIJKSE MUNTENREEKS : BELGIË 1978

Met groot genoegen melden wij dat de Minister van Financiën, Gaston Geens besloten heeft, in samenspraak met Minister Defosset, verantwoordelijk voor de Regie der Posterijen, de muntenreeks 1978 in voorverkoop te laten plaatsvinden op 11 november 1978 in de rookzaal van de stadsschouwburg van Tienen ter gelegenheid van de internationale muntenbeurs.

Dit is een nieuw initiatief waar de posterijen voor het eerst rechtstreeks aan de bevolking deze muntenreeksen te koop zullen aanbieden.

TIJDELIJK POSTKANTOOR MET BIJZONDERE NUMISMATISCHE
DAGTEKENINGSTEMPEL

Om de uitzonderlijke gebeurtenis van de voorverkoop van de muntenreeks aan de bevolking te vieren en omdat voor het eerst recht-de muntver
bijzondere
ervarendigen,

als figuurlijke betekenis.

Deze kaart zal te verkrijgen zijn aan de prijs van 30 BF.

JUBILEUMBUNDEL : MISCELLANEA NUMISMATICA

Om aan het nijpend vakliteratuur te verhel
voegde numismaten uit
verzamelaars te brengen.

matische
van be-
s van de

De bundel numismatische opstellen, verhandelingen en onderzoek
k uitzonderlijke kwaliteit en bevat een schat
v van een lijvig boek van de hand van de vol-
g in alfabetische orde met hun respectievelijke
artikels :

- G. BAURIN, Herdenkingspenningen over de bezettingen van Namen in 1692 en 1695.
- R. BECKER, Ongeldig gemaakte Belgische munten.
- R. BOGAERT, De stater van Kuzikos, één der oudste internationale munten.
- G. CALUWAERTS-R. ROOSEN, Muntslag te Halen.
- R. A. G. CARSON, Munten en het « Romeins Brittannië ».
- M. COLAERT, Een blik op de laatste twintig jaar numismatiek. Positieve en negatieve aspecten.
- P. DE BAECK, De muntportretten van de Seleuciden.
- P. DE BAECK, De assignaten.
- P. DEGEL, De Tiense vrijwilligers van 1830 in de geschiedenis en de numismatiek.
- C. DEKEGEL, Het premiegeld in de nazi concentratiekampen.
- G. B. DEVOS, De Ottomaanse numismatiek in een geschiedkundig perspectief.
- A. DEWIL, Hollandse klop op Engelse rozenobel van Edward IV.
- A. A. HAECK, De muntslag in het graafschap Vlaanderen ten tijde van Boudewijn IV (989-1036) en Boudewijn V (1036-1067).
- Mgr H. KESTERS, Over Brabantse en Luikse munten en muntstelsels tot omstreeks 1500.

- J. LIPPENS, Beeldovereenkomsten bij munten en rekenpenningen.
- J. LIPPENS, Mark Macken (Diest 1913-Antwerpen 1977).
- P. LUCAS, Zwarte munten in de heerlijkheden van de Maasvallei.
- P. LUCAS, De hagemunten.
- P. MAES, De Madonna op de gouden munten.
- F. J. PITTOORS, Naties en natiepenningen.
- S. SCHEERS, De munten van de Eburones.
- A. SCHOOLMEESTERS, De numismatiek, hulpwetenschap van de geschiedschrijving.
- I. SUETENS, Decoraties : numismatiek ?
- I. SUETENS, Een dankbaar verzamelobject : de decoraties van de eerste wereldoorlog.
- J. TAELEMAN, Het noodgeld van Brugge 1914-1918.
- E. VANDERCAMMEN, 1976 gedenkpenning : Pacificatie van Gent.
- H. ENNO VAN GELDER, De Gentse nobels.
- A. VAN KEYMEULEN, Overzicht van de Brabantse en Vlaamse muntslag tijdens de regering van Filips V (1700-1712) en van Karel III (1703-1711).
- R. VAN LAERE, De Iarijn, een status quaestionis.

Om de verzamelaars de mogelijkheid te geven met dit initiatief verbonden te worden zal de naam van alle belangstellenden die de prijs van 550 BF (plus 30 BF eventueel voor posttoezending) vóór 30 september gestort hebben op rekening Numismatica Tienen 001-0260155-77 in de jubileumbundel opgenomen worden.

DE MUNTSLAG TIJDENS DE
LATIJNSE MUNTUNIE — AANVULLINGEN

In het *Tijdschrift voor Numismatiek* 1978, blz. 14-22 verscheen een artikel dat de muntslag behandelde van de leden der Latijnse Muntunie (1865-1926). In huidige bijdrage zullen enkele bijkomende gegevens verstrekt worden waardoor een vollediger beeld wordt verkregen van de muntslag uit deze interessante periode. De aanvullingen worden per land weergegeven.

België

1. Voor de aanmuntung van het contingent van 32 miljoen in 1866 tot 1869 werden gebruikt :
21,8 miljoen in écu's
7,9 miljoen in pasmunt met een gehalte van 0.900

29,7 miljoen

Hiermee kon theoretisch een bedrag van $29,7 \times 0.900/0.835$ of iets meer dan 32 miljoen in pasmunt met een gehalte van 0.835 worden geslagen. Ter compensatie van het gewichtsverlies door sleet moesten echter ook een aantal staven worden bijgesmolten.

2. De totale uitgiften van de Onafhankelijke Kongostaat in zilvermunten (1887-1896) bedroeg 1,9 miljoen frank. Hiervan gebruikte België in 1909-1913 voor zijn muntslag een bedrag van 1.496.099 frank in 5 francs-stukken en 706.974 frank in pasmunt.

Frankrijk

De volgende slagaantallen, welke zijn vermeld in de meeste catalogi over Franse munten, moeten worden gecorrigeerd :

1903	1 franc	472.283 moet zijn	472.883
1913	1 franc	18.654.148 moet zijn	13.654.148
1915	50 centimes	40.892.772 moet zijn	20.892.772

Griekenland

Van de zilveren pasmunt, uitgegeven in 1868 tot 1883, werd in 1910 een bedrag van 1.737.958 frank in versleten stukken hersmolten.

Het zilver werd gebruikt voor het slaan van nieuwe stukken in 1910 en 1911.

Italië

In het vorig artikel werd er reeds op gewezen dat de gegevens voor Italië onvolledig zijn. Hieronder zal worden getracht de tabellen voor dit land te volledigen voor de periode 1899-1905. De gegevens voor latere jaren zijn dikwijls tegenstrijdig en kunnen in dit stadium van het onderzoek nog niet worden gepubliceerd. De lezer zal zich herinneren dat Italië in 1897 toelating kreeg om zijn contingent pasmunt te verhogen met 1 frank per inwoner. De totale verhoging bedroeg aldus 30 miljoen, waarvan 3 miljoen kon worden geslagen met staven en de rest moest worden aangemunt met om te smelten 5 lire-stukken. Italië was hiervan echter geen voorstander en het besloot dan ook alleen maar de toegestane 3 miljoen te slaan, zij het dan niet met staven maar wel met zilver- en pasmunt, geslagen voor de kolonie Eritrea in 1890-1896 en waarvan het grootste deel zich nog in Italië bevond.

Daarnaast sloeg Italië ook munten ter vervanging van versleten stukken, voornamelijk 50 centesimi-stukken. Deze uitgiften beteken-

den vanzelfsprekend geen verhoging van de in omloop zijnde geldhoeveelheid. De bedoeling van de regering was het aantal van de kleine zilveren pasmunt (te weten van de 50 centesimi-stukken) geleidelijk te verminderen. Er weze aan herinnerd dat Italië in 1883 reeds haar zilveren 20 centesimi-stukken had ontmunt en dat het daarenboven sinds dat jaar reeds meer dan 40 miljoen 50 centesimi-stukjes had ontmunt (zie voorgaand artikel).

De aanmuntingen en omsmeltingen voor de periode 1899-1905 zijn hieronder samengevat : (waarde der uitgiften en omsmeltingen).

		<i>geslagen</i>	<i>gesmolten</i>	<i>netto</i>
1899	2 l.	1.219.330	291.330	1.000.000
	1 l.	1.798.216		1.798.216
		3.017.546	219.330	2.798.216
1900	1 l.	317.773	115.989	201.784
1901	2 l.	144.934		144.934
	1 l.	2.590.281		2.590.281
	50 c.		2.735.215	-2.735.215
		2.735.215	2.735.215	
1902	2 l.	1.098.576		1.098.576
	1 l.	4.083.605		4.083.605
	50 c.		5.182.181	-5.182.181
		5.182.181	5.182.181	
1903	2 l.	107.244	107.244	
1904	2 l.	314.142	314.142	
1905	2 l.	3.286.074		3.286.074
	1 l.	700.069	700.069	
	50 c.		3.286.074	-3.286.074
		3.986.143	3.986.143	
TOTAAL				
	2 l.	6.170.300	640.716	5.529.584
	1 l.	9.489.944	816.058	8.673.886
	50 c.	—	11.203.470	-11.203.470
		<u>15.660.244</u>	<u>12.660.244</u>	<u>3.000.000</u>
Einde 1905 was er dus in Italië en de andere lidstaten in omloop aan Italiaanse munten :				
	2 l.	87.225.216		
	1 l.	101.073.886		
	50 c.	17.100.898		
		205.400.000		

miljoen in 50 centesimi-stukken). Ook in de daaropvolgende jaren werd het contingent regelmatig gewijzigd. Er moet worden opgemerkt dat Italië vanaf 1909 de toelating kreeg 1/3 van zijn aanmuntingen met staven te slaan.

De verhogingen worden hieronder weergegeven :

	1905	1906	1907	1909	1910
2 l.	90,0	94,4	101,4	105,4	108,4
1 l.	105,4	111,0	119,0	124,0	130,0
50 c.	10,0	10,0	5,0	5,0	5,0
	205,4 ⁽¹⁾	215,4 ⁽²⁾	225,4 ⁽³⁾	234,4 ⁽⁴⁾	243,4 ⁽⁵⁾
	1912	1914 I	1914 II	1915	
2 l.	114,4	126,4	155,44	176,0	
1 l.	142,0	151,0	151,00	171,0	
50 c.	5,0	5,0	5,00	5,0	
	261,4 ⁽⁶⁾	282,4 ⁽⁷⁾	311,44 ⁽⁸⁾	352,0 ⁽⁹⁾	

(1) Geen eigenlijke verhoging. Dit KB voorzag wel in het intrekken van een extra contingent van 5 miljoen in 50 centesimi-stukken en de hermunting ervan in 1 lira-stukken.

(2) Verhoging met 10 miljoen aan te munten met écu's.

(3) Verhoging met 10 miljoen aan te munten met écu's.

(4) Verhoging met 9 miljoen waarvan 4 miljoen te slagen met staven en 5 miljoen met écu's.

(5) Verhoging met 9 miljoen waarvan 3 miljoen te slagen met staven en 6 miljoen met écu's.

(6) Verhoging met 18 miljoen waarvan 6 miljoen te slagen met staven en 12 miljoen met écu's.

(7) Verhoging met 21 miljoen waarvan 7 miljoen te slagen met staven en 14 miljoen met écu's.

(8) Verhoging met 29,04 miljoen waarvan 7,34 miljoen te slagen met staven en 21,7 miljoen met écu's.

(9) Verhoging met 40,56 miljoen waarvan 13,52 miljoen te slagen met staven en 27,04 miljoen met écu's.

versleten stukken van het type 1850-1874.

In de periode 1922-1926 sloeg Zwitserland voor niet minder dan 93.560.175 frank in écu's. Deze anomalie kan echter gemakkelijk verklaard worden.

In 1922 begon de Zwitserse Munt, en dit op aandringen van de Nationale Bank die in haar kassen een groot aantal buitenlandse écu's zag opgestapeld, met het omsmelten en hermunten van deze 5 francs-stukken. De stempels welke voor deze aanmuntingen gebruikt werden, voldeden niet helemaal, hetgeen te wijten was aan de grote haast waarmee de munten moesten geslagen worden. In 1922 werd aldus voor 12 miljoen geslagen, en in 1923 voor 38 miljoen, zij het met licht gewijzigde stempels welke op hun beurt nog geen voldoening schonken. In 1924 werd besloten het resterende bedrag van de toegestane 80 miljoen te slaan. Hierbij moet worden opgemerkt dat ondertussen nog voor 40.175 frank in versleten stukken was

eerste type (1850-1874)	437.327 stukken
tweede type (1888-1916)	1.680.638 stukken
derde type (1922-1924)	13.882.035 stukken
	16.000.000 stukken

In 1925
437.327 st
slechts 13.
van het n
In 1925 en 1926 respectievelijk voor 12 en 10 miljoen in 5 francs-stukken, maar het betrof hier een herslag van de stukken van 1922 en 1923, welke, zoals reeds gezegd, aangemunt waren met stempels die niet helemaal voldeden.

Voor de 13.882.035 stukken van het nieuw type die einde 1924 in omloop waren gebracht, gebruikte Zwitserland :

Belgische écu's	5.782.000	stukken
Franse écu's	51.000	stukken
Griekse écu's	183.000	stukken
Italiaanse écu's	7.083.000	stukken
Zwitserse écu's	8.035	stukken
	13.107.035	stukken

Daarnaast werd ook een bedrag van 2 miljoen in versleten Zwitserse pasmunt hersmolten, terwijl voor de rest staven werden gebruikt.

Opmerkingen :

- 1) De auteur wenst de Zwitserse Federale Munt, evenals de Federale Archieven te danken voor de bereidwilligheid bij de opzoekingen.
- 2) Bibliografie: zie vorig artikel in *Tijdschrift voor Numismatiek* 1978, blz. 14-22, alsook :
— Rapports de gestion du Conseil fédéral (1922-1926) ;
— Rapports de l'Administration des Monnaies et Médailles (1896-1926).

Jan MOENS

BRABANTS PAPIEREN NOODGELD

benaderen.

Het papiergeld kan in België ingedeeld worden volgens de bronnen van uitgiffen welke achtereenvolgens waren :

Banken (vier) 1826-1850

Nationale Bank

Société Générale van België

Nationale Bank en Schatkist

Lokaal noodgeld 1914-1918

Lokaal noodgeld 1939-1945

Geld van de Psychiatrische Instellingen 1940-1954

Duits en Belgisch Aflossingspapier 1945

er 1946-1959.

rgeld dat we ditmaal nader
noodgeld van onze streken.
ud hulpmiddel om aan tijde

het
geld
ver-

helpen. In belegerde steden, in kampen voor krijgsgevangenen en ook bij legers te velde bleek het dikwijls een gepaste hulp te zijn om noodgeld in circulatie te brengen.

Voor zover bekend werd reeds in 1482 in de stad Alhama in Spanje beroep gedaan op dit middel. Voor België kennen we dan :

1. Plaatselijk noodgeld 1914-1918

Door de oorlogsverklaring in augustus 1914 en de prompte invasie van de Duitse troepen was de financiële en economische structuur van ons land in het honderd gelopen. Om in de onmiddellijke noden te voorzien begonnen sommige gemeenten, plaatselijke instellingen en individuele ondernemingen hun eigen papiergeld uit te geven. De meeste briefjes werden gedrukt, maar eigenaardig genoeg werden sommige ook met de hand geschreven.

We hebben de indruk dat de idee dat de oorlog van korte duur zou zijn hier wel de oorzaak van was. De tijdelijke data van gangbaarheid die vermeld stonden op de briefjes moesten spoedig verlengd worden en vele briefjes vermelden van dan af « gangbaar tot het einde van de oorlog » ofwel « gangbaar tot een jaar na het einde van de oorlog ».

In het begin waren deze briefjes vooral plaatselijk bedoeld, maar door het feit dat het Duits officieel geld weigerachtig aanvaard werd en dat zelfs de hoge denominaties van ons eigen geld ook liever niet gewenst waren, werd het klein wisselgeld alsmaar schaarser. Dit had voor gevolg dat steeds meer en meer instellingen overgingen tot het aanmaken van lokaal geld of wat we zullen noemen « Bons ».

Er werd ook geld gedrukt om de mobilisatie en de plaatselijke militia uit te betalen, de militaire inbeslagnemingen te vergoeden, de distributie van de georganiseerde voedselverdeling door buitenlandse organisaties te betalen, enz. Daar tevens de prijs gestegen was dan de intrinsieke waarde van de ook deze laatsten uit de omloop. Dit gebeurd ook met het kopergeld. Uiteindelijk werd al dat als een soort « Ersatzgeld », bij gebrek aan beters.

Aanvankelijk hadden deze « bons » geen enkele artistieke waarde, maar langzaam nam ook dit aspect toe om uiteindelijk tot een kleurrijke verzameling te komen.

De vraag kan gesteld worden op welke wettelijke basis dit allemaal geschiedde, maar de Gemeentewetgeving bepaalt dat de Gemeenteraad handelt in het belang van de gemeenschap en daartoe dan ook de nodige maatregelen dient te nemen. Later moest dan wel de toelating van de Bestendige Deputatie van de Provincie bekomen worden.

Op het einde van de oorlog werd door het centraal gezag, natuurlijk met medewerking van de gemeentelijke besturen, een poging gedaan om al het lokaal geld uit de omloop te stellen. Dat men hierin gelukt is kan men afleiden uit de thans relatieve schaarsheid van al dit geld.

Lijst van het plaatselijk noodgeld 1914-1918, uitgegeven in de provincie Brabant (de schrijfwijze van de gemeentenamen is die welke voorkomt op de briefjes):

ASSCHE

16-9-1914: 1, 2 en 5 fr.

AUDERGHEM

30-4-1915: 20 en 25 c. (var.).

BETECOM

z.d.: 1, 2 en 5 fr.

CORBEEK-LOO

21-10-1914: 50 c., 1, 5 en 10 fr.

CORTRYCK-DUTZEL

1-10-1914: 25 en 50 c., 1, 2 en 5 fr.

EPPEGHEM

1914 (handgeschreven): 1 fr.

FOREST-LEZ-BRUXELLES

27-8-1914: 1, 1,25, 1,50, 2 en 5 fr. (var.).

HEKELGEM

z.d.: 1, 1,50, 1,75, 2, 3 en 5 fr.

HERENT

9-10-1914: 5, 25 en 50 c., 2 en 5 fr. (met « oktoker » l).

9-10-1914: 10, 25 en 50 c., 1, 2 en 5 fr. (met « oktober »).

HEVERLE

5-10-1914 (tweetalig): 25 en 50 c., 1, 2 en 5 fr.

3-11-1914: 50 c. en 2 fr.

5-11-1914: 25 en 50 c., 1, 2 en 5 fr.

IXELLES

4-5-1915: 25 c.

KESSEL-LOO

20-9-1914: 25 en 50 c., 1, 2 en 5 fr.

28-12-1914: 5, 10, 25 en 50 c., 1, 2 en 5 fr.

28-12-1914: 10 en 50 c. (met fout « bon communale »).

LAEKEN

3-5-1915: 20 en 50 c. (var.).

LEMBECQ-LEZ-HAL

17-11-1914: 50 c., 1, 2, 5 en 20 fr.

LEUVEN (LOUVAIN)

5-9-1914 (tweetalig): 25 en 50 c., 1, 2, 5, 20, 50, 100 en 500 fr (var.).

23-1-1918 (Nederlandstalig): 5, 10 en 25 c. (var.).

LINDEN

1-10-1914: 25 en 50 c., 1, 2 en 5 fr.

MOLENBEEK-SAINT-JEAN

z.d.: 25 en 50 c.

NIVELLES

5-10-1914: 1 en 5 fr.

J. & A. Chantrone - Betaling van wedde: 19-9-1914: 1 en 2 fr.

Soc. An. des Ateliers Richelot: 20-8-1914: 5 fr.

OPLINTER

1-6-1918 (handgeschreven): 4 % interest, 100 mark.

ORP-LE-GRAND

10-8-1914: 50 c., 1, 2 en 5 fr.

RUISBROEK

z.d.: 5, 10, 25 en 50 c., ronde boordrand.

SAINT-GILLES-BRUXELLES

z.d. : 25 c. (boordrand).

SAINT-REMY-GEEST

z.d. : 1 fr.

SCHERPENHEUVEL

28-10-1914 : 25 en 50 c., 1 fr.

11-11-1914 : 25 en 50 c., 1 fr.

SINT-PIETERS-LEEUEW

z.d. : 5, 10, 25 en 50 c.

TIENEN

8-7-1918 : 5, 10 en 25 c.

Raffinerie Tirlemontoise : z.d. : 25 c.

z.d. : 10 c., Bon de Guerre.

VILVOORDE

15-14-1918 : 5, 10, 25 en 50 c. en var. met fout : voorzijde 50 c.
en keerzijde 25 c.

WILSELE

1914 : 2, 5, 10, 15, 25, 50 en 75 c., 1, 2 en 5 fr.

16-9-1914 : 10, 15, 25, 50 en 75 c., 1, 2 en 5 fr.

2-10-1914 : 2, 5, 25, 50 en 75 c., 1, 2 en 5 fr.

16-11-1914 : 10 c.

16-1-1915 : 2, 5, 25 en 50 c., 1, 2 en 5 fr.

2. Plaatselijk noodgeld 1939-1945

Alhoewel de economische en financiële toestand niet zo erg verstoord werd als tijdens de eerste wereldoorlog, vonden enkele gemeentebesturen het nodig om toch noodgeld uit te geven.

Hier mag gesteld worden dat voorlopig nog geen enkele poging om alle uitgiften te katalogeren tot een goed einde gebracht is. Over het algemeen lijken deze uitgiften ook veel zeldzamer dan deze uit de eerste wereldoorlog.

Lijst van het plaatselijk noodgeld 1939-1945, uitgegeven in de provincie Brabant :

TIENEN : Tiense Suikerraffinaderij

10 c. Zonder datum

Voorzijde : zwarte druk op groen boordpapier

Keerzijde : blank

Formaat : 60 × 45 mm

1 fr. Zonder datum

Voorzijde : zwarte druk op roze papier

Keerzijde : blank

Formaat : 62 × 52 mm

5 fr Zonder datum

Voorzijde : zwarte druk op grijs papier

Keerzijde : blank

Formaat : 65 × 62 mm

VILVOORDE

1 fr. Lith. P. Massart, Brussel

1 juni 1940

Voorzijde : blauwe druk op wit papier. Grote « 1 » in bovenste hoeken van de boord en serienummer in het midden van de onderste boord

Keerzijde : afbeelding van versterkt kasteel van Vilvoorde 1373, verwoest in 1773

Formaat : 90 × 58 mm

5 fr 1 juni 1940

Voorzijde : groene druk op wit papier. Grote « 5 » in bovenste hoeken van de boord en serienummer in het midden van de onderste boord.

Keerzijde : zoals 1 fr.

Formaat : 90 × 58 mm

10 fr 1 juni 1940

Voorzijde : bruine druk op wit papier. Grote « 10 » in bovenste hoeken van de boord en serienummer in het midden van de onderste boord

Keerzijde : zoals 1 fr.

Formaat : 90 × 58 mm

Buiten Brabant zijn ook nog uitgiften gekend voor Châtelet (Hene-gouwen), Helchteren-Zolder, Eisden (Mijn), Genk en Waterschei (Limburg), Ampsin-Bende, Spa en Verviers (Luik), Herzele, Melsele, Ronse, Sinaai-Waas en Sint-Niklaas (Oost-Vlaanderen), Assebroek, Ingelmunster, Izegem, Meulebeke, Moeskroen, Wingene en Emelgem (West-Vlaanderen).

3. Geld uitgegeven door de Broeders van Liefde in de Psychiatrische instellingen

Voor het eerst uitgegeven in 1940 en ingetrokken in 1954, zijn voor Brabant volgende emissies bekend :

BIERBEEK (Heilige Camillius)

z.d. : 10, 20, 50 en 100 fr.

KORTENBERG (Sint-Jozef)

z.d. : 2 en 5 fr.

SINT-TRUIDEN (Ziekeren)

z.d. : 10 en 50 fr.

Verder bestaat er ook nog een reeks van 10, 20, 50 en 100 fr., zonder datum « Le Supérieur/Econome » met op de keerzijde « BVL » (Broeders van Liefde) « De Overste/Econoom H & C - A Vellu » en « DFLC » (Frères de la Charité). Een geplaatste stempel duidde dan het instituut aan waar dit papieren geld gangbaar was.

* * *

Wij wensen dat dit artikel een stimulans moge betekenen voor een paar dapperen om bijvoorbeeld in de lokale archieven (of op de gemeentehuizen) van al de hier opgesomde gemeenten een intense zoektocht te beginnen om de ontbrekende wetenschap betreffende deze « hete » periode op te zoeken. De numismatiek zal er wel bij varen en veel intens genot zit er inbegrepen.

Bibliografie :

Antwerpen Vleeshuis : tentoonstelling 12.6.1955

Dr. Arnold KELLER : Paper Money of the 20 th Century

Augusta MAES : Belgium - Bank Notes 1850-1974

Walter MAJOR : Local Emergency Issues 1914-18

R. DE MARTELAERE en J. MERTENS : The Emergency Paper Money of Belgium of the 1914-18 War.

André DEWIL

STICHTING MARCEL HOC TER BEVORDERING VAN HET NUMISMATISCH ONDERZOEK AAN DE U.C.L.

Onder de bekwame en dynamische leiding van Professor T. Hackens heeft de Université Catholique de Louvain een nieuwe serie numismatische publikaties in het leven geroepen « Numismatica Lovaniensia » getiteld. Onlangs verscheen de eersteling in deze serie. In de inleiding zet de heer Hackens het doel van deze nieuwe reeks uiteen : wetenschappelijk verantwoorde publikaties brengen die de numismatische dokumentatie up to date houden, die een beredeneerde rangschikking van het bestudeerde materiaal voorstellen en eventueel het verband leggen tussen de numismatische bronnen enerzijds en oude teksten en archeologische vondsten anderzijds, dit alles ruim voorzien van illustraties van hoge kwaliteit. Een prestigieus programma. De serie wordt uitgegeven ter nagedachtenis van de heer Marcel Hoc, die aan de Leuvense universiteit titularis was van de eerste Belgische leerstoel in numismatiek. Op deze manier wordt het vijftigjarig bestaan van deze leerstoel, in 1928 opgericht, opgeluisterd. De stichting werd reeds in 1974 opgericht onder het voorzitterschap van Mgr Massaux, rector van de U.C.L.

Het eerste boek van deze serie werd geschreven door Professor Hubert Frère, die middeleeuwse numismatiek doceert, en is getiteld *Le denier carolingien, spécialement en Belgique* (zie recensie in *Tijdschrift voor Numismatiek* 1977, blz. 194-196).

Het tweede boek van de serie is van de hand van de heer Raymond Weiller : *Les monnaies luxembourgeoises*, 1977, 360 blz., 40 pl. Het in 1910 verschenen werk van Bernays en Vannérus over de Luxemburgse numismatiek is ontegensprekelijk een monument in de numismatische literatuur van onze streken. Het heeft de charme van alle grote numismatische studies die rond de eeuwwisseling het licht zagen. Het was stuk voor stuk oerdegelijk pionierswerk maar toch waren deze publikaties derwijze geschreven dat ze als een boek konden gelezen worden. In een werk als dat van Bernays en Vannérus zullen we naast een middeleeuwse tekst in Luxemburgs dialect of een droge bespiegeling over wisselkoersen, een enthousiaste uitlating over de schoonheid van een munt of een poëtische beschrijving van de omgeving van het muntatelier van Poilvache tegenkomen en zullen we terloops even glimlachen wanneer de trotse verzamelaar bij een gouden stoel van Jan de Blinde vermeldt « slechts 295 F op de veiling Meyer in 1902 ». Wanneer er dan een werk zoals dat van de heer Weiller verschijnt, dat de Luxemburgse muntslag van het begin, rond de 12de eeuw tot heden (1977) behandelt, dan stellen we met verwondering vast hoeveel dieper men nog op de zaken kan ingaan. De meest in het oog springende kwaliteit van dit werk is zeker zijn streven

HISTORIEK VAN DE RUSSISCHE MUNTEN

In de persmap, verspreid ter gelegenheid van de voorstelling van het Olympisch Muntprogramma Moskou 1980, werd door de verantwoordelijken een artikel gevoegd dat een zeer goed overzicht geeft van de Russische muntslag :

Rusland bracht zijn eerste geldstukken uit, nu bijna 1000 jaar geleden, in het begin van de 10de eeuw toen de prins van Kiew in de Oekraïne een aantal gouden en zilveren stukken sloegen naar het model van de munten uit het Byzantijns Keizerrijk. De goudstukken toonden aan de ene zijde een Christus-figuur en aan de andere de beeldenaar van de toen regerende prins, met onder diens linkerschouder in het klein een afbeelding van het familiewapen, terwijl de zilverstukken aan de ene kant de beeldenaar van de prins droegen en aan de ander het familiewapen.

Als wisselcentrum tussen Skandinavië, West en Centraal Europa, Byzantium en de steppebewoners, kende Kiew een grote bloei en de stad heeft gedurende meerdere eeuwen de handel in Rusland beheerst. Tijdens de 14de en de 15de eeuw echter bracht een grotere welvaart andere vorstendommen ertoe, ondermeer Moskou, Novgorod, Riazan en Tver, hun eigen munten te slaan. Het was tsaar Iwan III die de eerste Russische gouden herdenkingsmunt uitgaf op het einde van de 15de eeuw, om daarmee de ridders te belonen voor hun heldendaden tijdens de oorlog.

In 1534 leidde het ontstaan van een verenigde Russische staat tot een gemeenschappelijk muntwezen met als basis een zilveren kopeke, een stuk van 0,68 g, met als beeldenaar een ridderfiguur met lans en paard en een inscriptie aan de andere zijde. De militaire uitgaven putten de zilverreserves van de tsaar echter vlug uit zodat de zilveren kopeken in 1610 eerst door gouden munten werden vervangen met dezelfde waarde en later door stukken van een roebel en een halve-poltin of 1/4 roebel, geslagen uit vreemde daalders die in hun geheel werden gebruikt of in vier stukken werden verdeeld. Elk vreemd stuk werd gegraveerd met een ruitbeeld van de tsaar aan de ene zijde en aan de andere een tweekoppige Russische adelaar.

Ter aanvulling van deze zilveren geldstukken werden in 1655 koperen poltins en kopeken uitgegeven, maar het uitbrengen van dit nieuwe metaal bezorgde de zilveren kopeken prompt een hogere waarde en zij werden geleidelijk uit circulatie genomen. De monetaire verwarring leidde ook tot een belangrijke hervorming van de muntvervaardiging.

Peter de Grote bouwde een nieuw munthuis in zijn nieuwe hoofdstad Sint-Petersburg en introduceerde de eerste definitieve uitgaven van zilveren en koperen munten. De reeks omvatte een roebel, een poltin, een halve poltin, een grivennik, een halve grivennik en een

pijnlijk
ksten o
er zijn
rukkun

kerij Cultura
Alle stemp
emplaren per
zeldzaamheid

gegeven met het aantal gevonden eks-
at het mogelijk maakt zelfs de relatieve
lkombinatie te bepalen. Het gemiddelde

se vorsten sloegen munt in Poilvache, Bastogne, Durbuy, Marche-en-Famenne, Aarlen, Namen enz. en de Luxemburgers waren onderdanen van dezelfde Boergondiërs, Spanjaarden en Oostenrijkers als afhankelijk te worden.

ijde ligt het er vingerdik op
eid moet gevraagd hebben v
drukwekkende lijst van 48 o

of penningkabinetten of de lijst van een paar honderd bodemvondsten waarin Luxemburgse munten voorkwamen.

Ook in de moderne en hedendaagse numismatiek wordt aan per-
proefslagen sinds 1853 en
tempels. In een reeks van
geïllustreerd. Belangrijke
n niet teruggevonden stuk-

ken eventueel door een oude gravure. Voor de verzamelaars is er bij het boek een afzonderlijke lijst gevoegd met schattingsprijzen waarin we leren dat het goudstuk van Jan de Blinde, dat Bernays in 1902 295 F betaalde, thans 100.000 F waard is.

De prijs van het boek, 2.500 BF, is natuurlijk een heel bedrag doch het wordt waarschijnlijk voor vele jaren het basiswerk van de Luxemburgse numismatiek. Bij het zien van een dergelijke kwaliteit worden we dromerig en vragen we ons af of ooit de munten van Vlaanderen, van Henegouwen, van Brabant, van Luik... eens op een dergelijke manier zouden beschreven kunnen worden.

Voor nadere inlichtingen nopens de stichting en haar publikaties, kan men zich wenden tot de heer Professor T. Hackens, avenue Léopold 28a te 1330 Rixensart. Harry DEWIT

kopeke. Een weinig later muntte hij eveneens de eerste definitieve gouden stukken van een chervonetz en een dubbele chervonetz en een halve eeuw later, in 1755, voegde keizerin Elisabeth daar gouden imperials van 10 roebel en halve imperials van 5 roebel aan toe.

Ongeveer een eeuw later, in 1828, bracht Rusland 's werelds eerste platina munten uit met 3-roebel, 6-roebel en 12-roebel denominaties, vervaardigd uit het metaal afkomstig uit de nieuw ontdekte lagen in Siberië. Spijtig genoeg wist dit nieuw metaal niet de interesse van het publiek te wekken, waarschijnlijk omdat het teveel op zilver leek, en de nieuwe platina stukken werden dan ook in 1845 uit circulatie genomen.

Een groeiend vertrouwen in papiergeld, dat werd gedrukt om de oorlog tegen Turkije en die in de Krim te financieren, en als gevolg daarvan een muntinflatie tijdens de tweede helft van de 19de eeuw, leidden tot een nieuwe monetaire hervorming in 1897. Nieuwe imperials en halve imperials met een nominale waarde van 15 en 7,5 roebel voor eenzelfde gewicht aan metaal, vervingen de vroegere stukken van 10 en 5 roebel die juist 2/3 van het gewicht van de voorgaande stukken hadden. De eerste wereldoorlog deed de hoeveelheid papiergeld nog toenemen en de zilveren en gouden geldstukken verdwenen al vlug uit de omloop.

De revolutie en de burgeroorlog werden oorzaak van een bijna totale monetaire verwarring die haar hoogtepunt bereikte in 1921 toen de gouden roebel 150.000 papieren roebel waard was.

Het nieuwe Sovjetbestuur zorgde dan voor een muntstabilisatie en begon met het slaan, eerst van zilveren roebels, later van gouden 10-roebel chervonetz. Deze twee stukken uit edel metaal waren graveerd met de beelden van een zaaier en aan de keerzijde het embleem van de nieuwe Sovjet staat.

In 1924 werd de muntvervaardiging opnieuw gereorganiseerd toen muntstukken werden geslagen van 1 roebel en van 50 kopeken in 999/1000 fijnzilver, stukken van 20, van 15 en van 10 kopeken in 449/1000 zilver en een aantal koperstukken met een lagere nominale waarde. Het gebruik van zilver voor stukken met een relatief lage waarde heeft in sterke mate bijgedragen tot het herstel van vertrouwen in het muntwezen en enkele jaren later werden de zilveren roebels en kopeken vervangen door koper-nikkel, dat thans nog steeds wordt gebruikt.

De jongste jaren heeft de Sovjet Unie een aantal speciale stukken uitgegeven in koper-nikkel ter herdenking van belangrijke feiten uit de Sovjet geschiedenis, zo bijvoorbeeld in 1965 voor de 20ste verjaardag van het einde van de tweede wereldoorlog, in 1967 voor de 50ste verjaardag van de stichting van de Sovjet Unie, in 1970 voor de 100ste verjaardag van de geboorte van Lenin, in 1975 voor de 30ste verjaardag van het einde van de tweede wereldoorlog en in 1977 voor de 60ste verjaardag van de stichting van de Sovjet Unie. De stukken

uit de collectie van de Olympische munten Moskou 1980 zijn evenwel de eerste herdenkingsmunten uit edel metaal die in Rusland werden geslagen sedert de uitgifte, 500 jaar geleden, door tsaar Iwan van de goudstukken als beloning voor de roemrijke oorlogsdaden uit die dagen.

MEDAILLE « BEJART » DOOR HARRY ELSTRØM

De heer Harry Elstrøm is de auteur van een zeer prachtige medaille met het portret van Maurice Bèjart, die een uitzonderlijke rol speelde en nog speelt in de balletkunst.

Het werk wordt uitgegeven door de N.V. Fibru-Fisch. De medaille heeft een doormeter van 75 mm, is uitgevoerd in gepatineerd kunstbrons en haar prijs bedraagt 650 BF, schrijn en staander inbegrepen ¹.

(1) N.V. Fibru-Fisch, Edmond Rostandstraat 59 te 1070 Brussel. PCR. nr. 000-0017141-69.

Numismatisch week-end van de Cercle de Couvin 16-17 september 1978.

Dit numismatisch week-end gaat door te Cul-des-Sarts en start op zaterdag 16 september om 20 uur in het Museum met een spreekbeurt door de heer R. Midoux handelend over de munten uit de Franse Ardennen.

Op zondag 17 september wordt van 9 tot 17 uur in de Salle du Bailli een grote numismatische ruilbeurs ingericht. Tafels worden verhuurd aan 50 BF per meter. De inkomprijs bedraagt 20 BF. Verder zijn ook nog voorzien: een tentoonstelling, een tombola, parking, cafetaria, bar, restaurant. Voor nadere inlichtingen en reservaties kan men zich wenden tot het secretariaat van de Cercle de Couvin, Sacavin, rue de la Marelle 2 te 6400 Couvin.

Muntvondst te Philadelphia.

Het Amerikaans continent is zeker niet rijk aan muntvondsten en daarom is de recente vondst gedaan te Philadelphia bij de aanleg van een stedelijke autoweg dan ook een uitzonderlijke gebeurtenis. Het betreft een 500-tal koperen stukken die een getrouwe weergave zijn van de aldaar in omloop zijnde munten in het begin van de 19de eeuw. Het gaat om een mengeling van Engelse, Ierse, Franse en Spaanse koloniale munten. Veel van die stukken waren echter vervalsingen en nabootsingen. Dit is beslist ook het geval voor een belangrijk lot in de vondst aanwezige stukken van 1/2 penny die allen het jaartal 1699 tonen. Volgens de opzoeken bevond zich indertijd op de plaats van de vondst een taverne of drankhuis. (Bronvermelding: *Coin World* 23/3/1978).

Symposium over de munten van de Nederlanden.

Op 9 en 10 september 1978 wordt te Oxford (in het Wolfson College en de Heberden Coin Room) een symposium gehouden met als thema « De muntslag en de economische ontwikkeling in de Nederlanden ». Verscheidene lezingen staan op het programma. Onder de sprekers

vermelden we Mevrouw F. Dumas, de heren Dr. D. M. Metcalf, T. H. Lloyd, N. Y. Maybew, Pierre Cockshaw, Dr. P. Spufford, P. Woodhead, Dr. H. Enno van Gelder en professor J. H. A. Munro.

Tentoonstelling van de penningen van de gebroeders Wiener.

In het Goltziusmuseum, Goltziusstraat 21 te Venlo (Nederland) wordt van 24 september tot en met 7 oktober 1978 een tentoonstelling gehouden van de penningen van de uit Venlo afkomstige gebroeders Jacques, Leopold en Charles Wiener. Deze tentoonstelling wordt op zondag 24 september om 14 uur geopend. Dr. A. J. Bemolt van Loghum Slaterus houdt na de opening een inleiding, waarna er gelegenheid is de penningen te bezichtigen. De directie van het Goltziusmuseum zou het zeer op prijs stellen dat zoveel mogelijk verzamelaars deze tentoonstelling zouden bezoeken en de opening zouden bijwonen.

De Zoo-penningen

De directie van de Koninklijke Maatschappij voor Dierkunde van Antwerpen deelt mee dat de uiterste intekendatum voor de bestelling van de Zoo-penningen (zie *Tijdschrift voor Numismatiek* 1978, blz. 82-84) verschoven werd van 31 augustus naar 31 oktober 1978.

Afdeling Hasselt van het E. G.M.P. : samenstelling bestuur.

In het *Tijdschrift voor Numismatiek* 1978, blz. 78 verscheen een verkeerde samenstelling van de raad van beheer van de afdeling Hasselt van het E.G.M.P. Hier dan de rechtzetting:

Voorzitter	: Frans E.
Ondervoorzitters	: Schreurs M. Swerts J.
Secretaris-coördinator	: Schreurs M.
Schatbewaarder	: Verheyden J.
Commissaris	: Anthonissen H.

Briefwisseling te sturen aan: Schreurs M., Elfde Liniestraat 1 te 3500 Hasselt.

Munttentoonstelling te As.

Van 16 september to 8 oktober 1978 wordt in het cultureel centrum van de oude Sint-Aldegondiskerk te As (Limburg) een zeer interessante tentoonstelling gehouden van munten uit de Maaaslandse heerlijkheden.

VEILINGEN EN CATALOGI

Galerie des Monnaies of Geneva Ltd. (Madison avenue 970, New York, N.Y. 10021, U.S.A.): het Amerikaans bijhuis van de bekende Zwitserse firma organiseerde de veilingen die plaats hadden in het kader van de Convention of International Numismatics, een manifestatie die van 8 tot 11 juni gehouden werd in het Hilton hotel te Los Angeles. In de loop van verscheidene zittingen had achtereenvolgens de veiling plaats van de verzameling Butler van Zwitserse schuttersmedailles, van Griekse, Romeinse en Byzantijnse munten, van Amerikaanse goudstukken, van zilveren en bronzen stukken uit Amerika, Afrika en Azië en vervolgens van een reeks Armeense en Duitse munten.

Sotheby's (New Bond street 34-35, London W1A 2 AA) verspreidde op 14 juni een verzameling van antieke munten, vreemde en Engelse goudstukken, alsook diverse zilveren en bronzen munten, herdenkingsmedailles en bankbiljetten. In deze laatste categorie bevond zich een eigenaardige munt-kaart afkomstig van het eiland Man en daterend van 1 februari 1812.

De heer Emile Bourgey (rue Drouot 7, 75009 Parijs) hield op 14, 15 en 16 juni in het hotel Drouot-Rive Gauche de openbare verkoop van een duizendtal munten en medailles, verdeeld over 883 loten, en verder feodale en moderne stukken voornamelijk van Franse oorsprong.

Alle stukken waren van belang hetzij door hun zeldzaamheidsgraad hetzij door hun uitzonderlijke staat van bewaring. Onder de belangwekkendste stukken vermelden we een tiental munten van het Egyptisch koninkrijk waaronder een gouden octodrachme van Ptolemaeus II Philadelphos (285-246), een decadrachme van Ptolemaeus III Evergetos en een gouden octodrachme van Ptolemaeus IV Philopator. Het meest opmerkelijk stuk uit de veiling was ongetwijfeld een aureus van Philippus II, zoon van Philippus I en Otacilia, geboren omstreeks 237, uitgeroepen tot caesar in 244 en tot augustus in 246 en in 249 tegelijkertijd met zijn vader gedood.

De heer Jean Vinchon (rue de Richelieu 77, 75002 Parijs) organiseerde op 30 juni in het Sporting d'Hiver te Monte-Carlo een ophefmakende veiling waarin zowel antieke als hedendaagse munten aan bod kwamen. Onder de talrijke zeldzame stukken vernoemen we een in 42 v. J. Chr. in Gallië geslagen aureus met de beeltenissen van Julius Caesar en van Octavianus, een reeks van 8 zilveren Joodse stukken geslagen tijdens de twee opstanden tegen de Romeinen, 15 goudstukken van de Visigoten en tenslotte een reeks van 117 Franse koninklijke munten.

Mevrouw Piollet-Sabatier (rue Drouot 17, 75009 Parijs) veilde op 31 mei in het hotel Drouot-Rive Gauche, naast een verzameling archeologische voorwerpen zoals glazen, juwelen, beeldjes uit terra cota en uit ceramiek, een verzameling bestaande uit Griekse, Romeinse, gouden, feodale, Franse en decimale stukken.

S.A. Auctiones (experten : S.A. Monnaies & Médailles, Malzgasse 25, Basel) hield op 27 en 28 juni te Basel de veiling van muntstukken afkomstig uit private verzamelingen : een belangrijke reeks Griekse stukken, vervolgens Griekse keizerlijke, Romeinse en Byzantijnse munten. De catalogus vermeldde eveneens een bibliotheek met referentiewerken over de antieke muntslag.

Banque Leu (Bahnhofstrasse 32, Zürich): prijslijst nr. 18 met munten van Brandenburg-Pruisen, Zwitserland en Europese goudstukken.

S.A. Monnaies & Médailles (Malzgasse 25, Basel) : Lijst mei 1978 : diverse Griekse munten, Romeinse consecratiemunten, Duitse goudstukken, Zwitserse zilverstukken, munten van het aartsbisdom Salzburg en van Brunswijk-Wolfenbüttel. Lijst juni 1978 : stukken van het begin van de Griekse muntslag in Klein Azië, goudstukken, Zwitserse medailles, stukken uit diverse Duitse vorstendommen en zilverstukken uit de Benelux.

Nederlandsche Middenstandsbank (Amstelstraat 21, Amsterdam) : de afdeling Numismatiek van deze bank publiceerde een interessante catalogus met vaste prijzen uitsluitend gewijd aan de Nederlandse provinciale munten, waarvan het merendeel afgebeeld staat op 30 platen van de catalogus. De tekst is zeer instructief en vermeldt naast een algemeen overzicht van de provinciale muntslag, talrijke historische commentaren. Interessant is de bijdrage over het stuk van 2 stuivers, waarvan door vijf muntateliers tussen 1672 en 1799 niet minder dan 208 miljoen exemplaren geslagen werden. Deze stukken waren voornamelijk bestemd voor circulatie in de Nederlands-Indische gebiedsdelen.

Banque Populaire du Nord (Boulevard de la République 847, 59700 Marcq-en-Barœul) geeft voortaan geïllustreerde catalogi uit met vaste prijzen.

A. G. Van der Dussen (Hondstraat 5, Maastricht) : lijst van juni 1978.

Maison Deblain (avenue Cyrille Besset 132, 6100 Nice) : lijst van juni 1978.

Lux-Numis (rue J. P. Kommes 20, Oberanven, Luxemburg):
lijst lente 1978.

Ars Numismatica (de heer Jean Elsen, Ahornbomenstraat 1-3,
1040 Brussel): lijst nr. 9 met talrijke en wetenschappelijk beschreven
Romeinse munten.

RUILBEURZEN

Wie richt in : Numismatische Kring Hasselt.
Wat : 11de Internationale Numismatische Dag.
Waar : in de Grote feestzaal van het Cultureel
Centrum, Kunstlaan 5 te Hasselt.
Wanneer : zondag 8 oktober 1978 van 9 tot 18 u.
Inkomgeld : 30 BF voor de niet leden van de Numisma-
tische Kring Hasselt. Het inkombiljet geeft
recht op deelname aan de tombola.
Prijs deelneming : 250 BF per tafel (1,20 x 1 m) te storten op
rekening nr. 001-0485518-12 Hasselt, Nu-
mismatische Kring, c/o Schreurs Martin,
Elfde Liniestraat 1, 3500 Hasselt.
Inlichtingen : de heer Martin Schreurs, Elfde Liniestraat 1
te 3500 Hasselt. Telefoon: 011/22.62.93.
Faciliteiten : parking, bar, restauratie, tombola.

TE WEERHOUDEN DATA

16-17 september 1978 : Numismatisch week-end van de Cercle de
Couvin.
16-17 september 1978 : Salon van de Association Numismatique de
Marne et Morin, te Meaux.
1 oktober 1978 : Internationale ruilbeurs te Tilburg (Beekse
Bergen).
8 oktober 1978 : Jaarlijkse numismatische tentoonstelling van
de Cercle Numismatique de Nice, te Nice.
8 oktober 1978 : 11de Internationale Numismatische Dag
te Hasselt.
22 oktober 1978 : Numismatische dag te La Louvière.
28 oktober 1978 : Internationaal numismatisch salon van de
Société Numismatique de Paris et sa Ré-
gion.
29 oktober 1978 : Jaarlijkse algemene vergadering van het
Europees Genootschap te Brugge.
11 november 1978 : Internationale ruilbeurs te Tienen.
26 november 1978 : Internationale ruilbeurs te Tilburg (Beekse
Bergen).